

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felölős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden; csütörtökön; és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdékben.

A székesfehérvári vértanúk.

Irta dr. Lauschmann Gyula.

Nagyon szép és üdvös dolog, ha hírlapjaink ünnepélyes alkalmaknál a mult idők eseményeit elmondják olvasóinknak, hiszen a letűnt kor emlékei kétszeresen érdekesek, ha azokat az alkalmasság az ujdonság köntösébe öltözteti. Meg kell azonban kívánnunk, hogy a multak felidézése alapos legyen, a tisztá igazságot mondja el és tévedések egyáltalán ne fűződjének hozzá.

Vértanúink emlékkönyvén Székesfehérvár lapjai, továbbá néhány fővárosi újság szintén a történelem adatait mesélték el olvasóinknak, midőn a székesfehérvári hat vértanu kivégzését leírták. Átolvastuk ezen közléseket és bizony nagyon sok téves állítást konstatálunk az egyébként jókarral megirt sorokban.

Az elfogatás és a kivégzés szomorú aktuálát legelőször helyesen írták le, hiszen rendelkezésre állottak a nagyobb történelmi munkák, a melyekből a mi vértanúinkról is olvashatók töredékes följegyzések. Azonban a keret, melybe a hírlapok ezen adatokat beillesztik, sok tekintetben hibás, némelykor pedig arról tanuskodik, hogy a cikkíró az általános történelemmel sincs egészen tisztában.

Az egyik újság példaként Jellasich horvátjával fogatja el a mi vértanúkat, holott a horvátban egész egy évvel előbb tartózkodott városunkban, hogy a pákozdi csata után tovafusson.

A másik azt említi, hogy a kivégzett Havelka Ferencnek testvére abai plebános és még ma is él, holott bizony sok év előtt meghalt.

A harmadik újságban úgy olvassuk, hogy Havelka Ferencet a nemzetőrök első századjában kapitánnyá választották. Már akkor, midőn a

nemzetőrség felállítása megkezdődött. Nagyon téves ez az állítás, hiszen a nemzetőrség 1848 június 11-én alakult meg Székesfehérvárott, még pedig tizenkét századba osztott 1353 emberrel, az a nemzetőrség pedig, amely Havelka Ferencnek és többi társának vértanu halálát vonta maga után, egészen más volt, a Hamvassy-féle népfőlkélskor alakult.

Evek óta igen sokat foglalkoztunk Székesfehérvárnak a szabadságharokban kifejtett szereplésével, meg is írtuk a leltárt tejes anyagának felhasználása mellett a hitles monografiát, amely nagy terjedelme miatt ez idő szerinti még csak kézirat. Ennek adataiból közölhetjük, hogy a tulajdonképpeni nemzetőrség, miként említettük, 1848 június 11-én alakult meg Zuber Sándor őrnagy parancsnoksága alatt. Az egyes századok bizalma Pappenberger Ferencet, Kostyelik Andrást, Ullmann Ferencet, Novák Jánost, Szász Ferencet, Gebhardt Ignácot, König Antalt, Braun Józsefet, Hamvassy Imrét, Niczky Jánost, Schaller Jánost és Fekete Jánost emelte a kapitányi állásra. Ezen hivatalos adatok szerint tehát Havelka Ferenc nem volt, de nem is lehetett közöttük, mert az ő szereplése csak 1849 augusztus havában kezdődött. Itt említhetjük meg érdekességénél fogva azt is, hogy az egyes nemzetőri századokat folyó számmal jelelték ugyan, de a Bátorság és a Honszeretet elnevezés is divatos volt a hatodik és a tizenegyedik század hivatalos írásában.

Tévesen említi aztán néhány újság azt is, hogy Havelka Ferencnek és Hübner Andrásnak elfogatása eredményezte a népfőlkéldést, mert ez előbb megtörtént és a két nemzetőr már ennek szolgálataért szenvedte a vértanuságot.

Sajnátságos dolog, hogy erről a népfőlkéldésről, mely hat vértanút és miként látni fogjuk, több áldozatot követelt, annak lefolyásáról és

következményeiről az összes újságok hallgatnak, holott ez igen fontos jelenség volt Székesfehérvár életében.

A közérdeknek kívánunk szolgálatoit tenni, midőn kéziratban levő monografiánkól mindazon eseményeket elmondjuk, melyek a Hamvassy-féle népfőlkéldés megelőző és későbbi idejére vonatkoznak, egységes képet adnak arról a gyászos eseményről, a melynek középpontja a hat vértanu volt.

Nagyon igaza volt dr. Holly Gézának, ki a leleplező ünnepség alkalmából azt mondtatta, hogy városunk közönsége 1849. évi július 1-én a városház udvarán tartott népgyűlésen nyilvánosan utóljára a nemzeti ügy mellett.

Sajnos! hogy ez a felbuzdulás rövid életű volt, mert július 12-én már teljesen megbénította a hazafias érzést a megérkező oszári katonaság.

Az említett napon Sztankievics Leonárd kapitány személyesen értesítette a városi hatóságot, hogy pár óra múlva egy egész dandár érkezik Székesfehérvárra, meghagyta egyuttal, hogy a katonaságot az alsóvárosrészen kell elszállásolni, ezenkívül 15 öl fát és 15 kocsi szalmát követelt. Elrendelte azt, hogy mielőtt bevonul a parancsnok Schütze generális, a tanács azonnal menjen hozzá tisztelegni. Alig távozott a városházról, már a másik hírnök, Hiltzinger főhadnagy jött, ez meg esti 6 órára 50 előfogatot, 8460 kenyeret és 50 akó bort követelt, éppig vége-hossza nem volt az örökös zabszervezésnek. És ez az erőszakoskodás állandó maradt, a szegény hatóság azt sem tudta, mit teljesítsen először a sok követelésből s ámbár mindent megtett, mégis annyira ragadtatta magát a katonaság, hogy emberi érzéséből kivetkőzve, a mezőkön levő és

Amerika vallásossága.

— A Fejérmegyei Napló credeti tárcája. —

Az elmúlt évtizedek azonban nagyon kemény próbára tették a lelkészek munkáerejét. Semmiből kellett valamit, sőt mindent alkotni. A hívek szétszórva, magukra hagyva voltak s a lelki elzűlés sorsának estek majdnem áldozatul. A magyarok apostola Böhm Károly, mostani buffaloi plebános volt, a ki ott hagyva hazáját Clevelandba költözött s ott maga köré gyűjtve a híveket, egy pompásan szervezett plebániát s szép templomot épített. Volt plebános, missionarius, száz és száz mérőföldet utazva hirdette az evangéliumot, míg szavai vízhangjaként egy egész sereg hitközség támadt. Az ő utbaigazításai alapján közel 40 kath. magyar hitközség van már az Egyesült Államokban. Böhm azonban nemcsak apostol, nemcsak hittvalló, hanem mártyr. is volt, a kinek fejére, szívére saját hívei rakták a legsajgóbb töviseket. Önzetlenül munkálkodott s végül a saját hívei üzték ki, a kinek jóvoltáért, jelke üdvéért egész életet — minden esetre

testi erejét áldozta — s mindezt azért, mert előregedett.

Szóval a magyar Amerikában is csak magyar marad, a testvérháború neveltje.

A sok érdekes momentum közül még a kath. Egyház helyzetéről csak annyit akarok megemlíteni, hogy az Egyesült Államokban egy biboros, tíz érsek és körülbelül 80 püspök van. A püspököket beigtatott plebánosok választják maguk közül, a jelölteket aztán Rómába terjesztik fel megerősítés végett.

Papneveldéket több egyházmegye együttesen tart fenn. Egyik sincs városban, hanem valamelyik pompás vidéken, nagyobb víz és erdő mentén. A növendékek száma több százra megy. Minden növendéknek két szobája van, egy nappali és egy hálószoba. Az elvont elméleti részeken kívül nagy tér jut a praktikus, hitvitázó, meggyőzni kész és meggyőzni tudó készütségnek. A tanítás nyelve angol, a latinnak annyit tér jut csak, a mennyi a megértés szempontjából okvetlenül szükséges. Ezenkívül nagy gondot fordítanak a testedzésre. Az amerikai papok ép oly acélliznak, mint civil honfitársaik, lapdázni, futni, sőt még *boksolni is

ép úgy tudnak, mint honfitársaik. S ebben a játékban résztesz maga a püspök is, különösen ha fiatalabb — ha pl. szentgyakorlatok alkalmával hosszas, lelki tördés után annak az ideje is elérkezik.

Egyébiránt a demokrácia a püspök és papság közt is tökéletes. Cim nincs, csak ez: Kedvös Püspök! A hivatalos levél formája nem a nagy arkus, hanem a fél levélpapír, amelyre a válasz magán a levélpapíron érkezik meg pár rövid szóval. Legtöbb ügyet azonban telefon utján intézik el.

A fő az, hogy annak rendje és módja szerint el legyen intézve. A lelkész mégtégye a maga kötelességét és pedig ne csak a lelkiekben, hanem az anyagiakban is. Pontos fizesse az adósságokat, hogy a kifizetetlen templomadósságokért ne a püspököt akarják elárverezni.

Annai bizonyos, hogy a kath. Egyház tökéletes szervezetével, egységével, a romai szentszékekkel való szerves kapcsolatával sehol oly óriási haladást nem tett mint Amerikában. S akkor mikor Európában az Egyház fejét folytonos támadás éri, a mikor szabadsága békókba van verve épen abban az államban, mely évezredek óta mindent neki

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ág- és asztalneműkben, színes és fehér barchetok stb.

olcsó, szabott árak mellett.

Ma lapunk 6 oldal.

00000561

cséplésre váró gabona asztagokat is elhordta alomnak.

A tüzelőgép küldetését azután szigorúan utasította a megérkezett tábornok, hogy három óra alatt készen legyen a két feketésárga zászló, a melyek közül egy a város házában, egy pedig a nagy templomnál függjön és az összes állami, városi épületek is ebben a színben ragyogjanak. A Kossuthi bankok beszolgáltatására 48 órai időt tűzött ki és első dolga volt a német érzelmeik miatt elmenekült Hérvegh Ignác, Boross Imre, Farkas Ferenc, Farkas Imre és Gözon Ferenc vagyonát a zár alól feloldani. Következő nap délután 6 órára a lakosoknál levő összes puszkák, pisztolyok, szuronyok, kardok, lándzsák és kiegészítésként kaszkák beszolgáltatandók valának, megfenyegetvén a várost a generális, hogy ellenkező esetben házkutatást fog tartani és a kinnél fegyvert talál, azt haditörvényszék elé állítja. Korlátozta a személyes szabadságot, mert csupán a katonaság által láttaozott irások engedéllyel volt szabad a városból bárkinek is kimenni és csak később módosított szigorú rendeleti anyiban, hogy a sorompókhoz a város megbízható embereket állítson, a kik a katonai őrség előtt az illetékes személyazonosságát igazolják.

Csakhamar megérkezett katonailag megszállott városunkba gróf Falkenhayn altábornagy, a ki november 12-ig intézte vasmarkokkal a szegény Székesfehérvári sorsát. A Zichy palotában lakott és első sorban is német levelezést követelt, meghagyta azonkívül, hogy a vándorkönyveket és utleveleket magyarul is, németül is kell láttatni. Alább közölni fogok majd számos proklamációjából néhányat, a melynek eredeti példányait gyűjteményemben őrzöm, ez idő szerint tájékozásul csupán annyit említek, hogy rendelet szerint tilos volt Somogy, Zala, Tolna és Baranya megyékbe utlevelet kiállítani, mert ezt a területet még nem szállotta meg a császári katonaság, épp ez okból a kereskedők sem vihettek ezen vármegyékbe semmiféle portékát elárusítás végett.

Falkenhaynnak hűségese társa volt Gaál Eduárd, ki a német világ beközönségekor újból visszatért császári biztosi székhéz, a honnan a magyar szellem előzőleg kiűzte őt. Augusztus 1-én a tisztikart reformálta, miként rendeletében olvassuk, — „azon reményben s biztos elvárása mellett annak, hogy a kinevezendő egyének nemcsak Felséges Fejedelmünk iránt tartozó hódolat s hűség ösvényéről semminemű körülmények között soha eltántorodni nem fognak, mint inkább alattvalói multihatalm kötelességüknek tartandják jelen zivatros körülmények között, lelki s testi erejüket s közremunkálásukat a belbélke s köz-

rend helyreállítása végett habozás, vagy félszesség nélkül felajánlani.”

A rendelet polgármesternek Baur Györgyöt, főbírónak Linzer Vilmost, kapitányoknak Ferentz Jánost, tanácsosoknak Kapy Józsefet, Orsonits Györgyöt, Panta Károlyt, Aktér Mihályt, Guitmann Józsefet és Gozon Ferencet, főjegyzőnek Füstér Jánost, aljegyzőnek Rieder Jánost, főügyésznek Malesevis Jánost, seborvosnak Martik Mihályt nevezte ki. Egyszerűen elcsapta tehát a régi tisztikart, mert ennek — saját szavai szerint — „a forradalomhoz vonzódása közismertes.”

Aug. 2-án Falkenhayn és Gaál, ez a két együtt érző ember, megjelent a városi közgyűlésen, melynek jegyzőkönyve ez írja: „Méltóságos Gróf Falkenhayn tábornok ur Ó Felsége I. Ferenc József császár és királyhozi hűséget a kinevezett tisztviselőknél kötelességükkel tevén, őket felszólítja, hogy a belbélke és közrend helyreállítását eszközölni igyekezzenek, minek folytán a követelt esküt a hivatalnokok letették.” Ugyanezen ülés hosszu jegyzőkönyvéből még a következő részt említem: „Ó Nagysága, a biztos ur, a városnak pöcsétét átadala Baur György polgármester urnak és miután a kinevezett tisztviselőknél ismételtlen lelkükre kötni méltóztatott azt, hogy a haza és a város érdekében pontossággal kormányozzák e várost, ő valamint a méltóságos tábornok ur és segédje a tanácssteremből eltávoztak.” A hazafias szellem, mely a megelőző év jegyzőkönyvét uralta, most már elnémult, hiszen a tisztikart gutgesinnt emberekből alakították.

Falkenhayn ezután nemcsak a táborba vonult, hogy csak a szomorú emlékü augusztus 10-én térjen vissza városunkba. Hűségese társa Gaál Eduárd azonban itt maradt és egyik gyalgatos tette a hazafias Mauger György, Krizsán Ignác, Aigner Károly, Schwanfelder József, Penell Ferenc kanonokok, Mihalik György belvárosi plebános és Brunó barát elfogattása volt.

A kanonokok azert vetette rabláncra, mert a függetlenségi nyilatkozatot a szószékről kihirdették, azonkívül a keresztes hadjáratot is a magyar szabadság diadaláért elrendelt imát és az ő vétiknek tulajdonította Székesfehérvárott a császári biztos, Schwanfelder Józsefnél sulyosbító körülménynek tudták be, hogy 1849 elején a káptalan néhány tagja által a császári katonaságnak felajánlott 800 frt összeg megadásá ellen kikelt és tiltakozását gróf Batthyány István kormánybiztosnak is tudomására hozta, még szorosabb elbírási alá került Penell Ferenc, a ki június 4-én igazán szép lélekre valló értesítést küldött a városi hatóságnak, a melynek új kapitánya, a sötét emlékü Ferentz János, sietett is ezt az aktát Gaál Eduárdal közölni.

közönhet, Amerikában fölvetették a kérdést, hogy a pápa tegye át székhelyét az Egyesült Államok területére. Híthetben erősebb katolicizmus sehol se fogadná mint ott, nagyobb függetlenséget, szabadságot sehol a világon nem biztosítanának neki, mint Amerikában.

Igy vélekednek az amerikaiak. Az ő lelkesedésükhöz, nagyotmondásaihoz — s valljuk meg — nagyszabású cselekedeteikhez teljesen hozzáillik ez a nagyszabású indítvány. Hogy sok mindentőlben lefőzték Európát, azt láttam s ha a katolicizmus földi vezérének megtszételésében ők akarnak elfűljárni, szintén érthető. De az is érthető, hogy ez a vágyakozás a mi látókörünk területén belül továbbra is megmarad jámbor óhajtatásnak. Mindenestre érdekes téma azonban a szabadon és magasan szárnyaló fantáziák számára a terveknek és a lényegét nem érintő változásoknak sorozata, amelyek elé a kath. Egyház ilyen megváltozott viszonyok közt tekinthető!

Még egy érdekes dologra akarok az amerikai katolicusok belső életéből rámutatni: a *Columbus egyesületre*. Akármennyire különbözőnek látszik is, de van az amerikai katolicusok közt egy nagyszabású titkos társulat, a mely a szabadkőművesek szervezetéhez hasonló. Titkos társulat, a mennyiben alapszabályait és működéseinek eszközeit a világgal egyáltalán még nem ismerteti, mástszint azonban oly óriási kereteket ölel

föl, hogy az amerikai katolicizmus életében nagy jelentőségi szerepet játszik. Körülbelül 300 ezer tagja van az Egyesült Államok területén és pedig a szóívó, erőben és tekintélyben leghatalmasabb polgárok sorából. Egyik városban, a melynek kath. vallású lakossága körülbelül Székesfehérvárnak felel meg, 300 tagja van. Egyik barátom kieszközölte, hogy engem is meghivjanak a titkos ülésükre s ámbár a tagfelvétel és a működés tervezésének legnagyobb része a nyilvánosság teljes kizárásával történik, mégis sikerült megtudnom annyit, hogy a tagfelvétel egyik legfontosabb pontja az, hogy a felveendő meg tud-e felelni a nagy katolicizmus bármely kérdésére, feddhetetlen életet él-e s hogy esztendőnként legalább egyszer járul-e a szent gyónáshoz és áldozáshoz. Az egyesület célja a katolicizmus terjesztése és megerősítése, templomoknak s egyházi intézményeknek fölkarolása. Hogy bőséges terrenumuk van, az bizonyos, mert az Egyesült Államok területén a legutóbbi népszámlálás alapján 80 millió ember él s ezek közül 40 millió vallás nélkül, keresztység nélkül él, illetőleg semmiféle felekezethez nem tartozott. Ezek közül bőven halászhatalnak a maug meggyőződésük vallóihoz. Hogy miért titkos az egyesülésük, nem tudom, de érdekesnek tartom s azt hiszem az emberi természet titkozatoságra hajlásában találja a magyarázatát.

Penell Ferenc levele megvan a városi levéltárban és teljes szöveggel így szól:

Székesfehérvár városának

A helybeli székesegyházban azok lelkeiért, kik hazánk és nemzetünk önállósága s függetlenségének kivívása végett, jelésen Budávar bevétele alatt elesetek, folyó június 6-án, midőn egyszersmind kormányunk által is minden polgárra nézve a bűjtölés kötelezőleg van kimondva, reggeli 9-órakor gyűszmet fog tartatni. Mely ájtatosságra fent tisztelt város ezennel aláztatos tisztelettel meghívatik.

Székesfehérvárott, 4 én 1849.

Penell Ferenc,
lector kanonok és
id. háptalmi helyettes.

Mihalik György plebános nemcsak a függetlenségi nyilatkozat kihirdetése miatt, hanem főleg azért került fogságba, mert 1848 október havában aktív szerepe volt a horvátok elleni népfőlkelésben, Bruno barát tüzes szavu szonokliatokkal lelkesítette a népet és annak a kornak éreg emberei még most is emlegetik azokat a prédikációkat, melyek a barátok templomában ajakáról elhangzottak.

Az elfogott papok büntetése nem egyforma volt. A kanonokok rövid vizsgálati fogság után csakhamar visszanyerték szabadságukat, egyedül Penell Ferenc szenvedett hosszabb börtönbüntetést a fenntebb közölt hivatalos levél miatt, Schwanfelder Józsefet pedig sulyos várfogságra ítélték, mert a 800 forint adomány ellen hazafias érzülettel tiltakozni merészelt, Mihalik György is nemcsak kiszabadult, érdeműl tudták be neki, hogy 1848 ban a horvátok piactéri lefegyverezésekor két hozzamenekült horvát tiszt életét megmentette. „Őnben is reá fogták, hogy népfőlkelői szereplését örült aggyal, mint elmebeteg folytatta és így beszámítás alá nem eshetett. Pedig dehogony volt Brúnó Mihalik plebános bolond; csak a cingulus mellé kötötte a kardot és így járt papi öltönyében, hogy a népet a horvátok ellen vezesse. Legsulyosabban bűnhődött a tüzes szavu barát, Székesfehérvárnak ez a Kapisztrán János, a kire vasban töltendő öt évi várfogságot szabott a zsarnoki hatalom. Tassy Béla hagyatékából dr. Hattyuffy Dezső igen érdekes ereklyét őriz, olnműzi fogolytársainak tizenhatodréti jegyzőkönyvben megörökített aláírását. Az egyik lapon ezt olvassuk: P. Tamás Bruno Ferenci szerzetes, várfogságra, vasra, 6 évre ítéltetett.

A hazafias érzés egyébiránt az egész egyházmegyének tulajdona volt, hiszen König Mór és Neumann József is ezért szívták a börtön levegőjét, Streith Miklós és Monszparth Antal ezért szenvedtek vértanuhalált.

Hogy a protestánsoknak szintén van ilyen egyesületük s hogy mindakettőt nők is segítik a térítés munkájában, magától érthető s hogy a nők áldozatos lelkesedése, kitartó munkássága igen sok helyen büzőge forrása a sikereknek, a dolog természetével jár. Az igen nagyszámu apácák és szerzetesrendek mellett a katolicus vallásnak apostolai és missionáriusai a nők sorából állanak elő.

A többi felekezetek.

Az a szabadság, amelyet a kath. Egyház az Egyesült Államokban élvez, természetesen szabad szárnyalásra nyitott teret a többi keresztény felekezeteknek is. Valóban alig halottam panaszt, a mely a kölesönös türelem rovására íródott volna. Vannak féltékenységi jelenetek, kölcsönös határsértések, itt-ott lélekhalászás — persze egyik részen épen úgy mint a másikon, de hát ez mindig előfordul ott, a hol emberek vannak, a hol a meggyőződés erőssége nem bírja a maga medrét, hanem a szomszédos területről szakgatja a partokat. Annak azonban végtelenül örültem, hogy a magyar katolicus és református papokat, mint jó magyar embereket, nem egy helyen testvéries együttérzésben és egyetértésben láttam.

Ha valahol, hát Amerikában, szabad tere nyílt a protestáns alapelvek a szabad

Az elfogott székesfehérvári papokra vonatkozólag a város egyik szép intézkedését is megtaláltam a levéltárban. Kiszabadításukért maga a hatóság küldött követéseket Falkenhayn tábornokhoz, egyúttal Marich Dávidot is fölkerítte a közbiztonságra, de természetesen siker nem követte a közelbélését. (Folyt. köv.)

UJDONSAGOK.

— **Személyi hír.** *Sábra Gyula* dr. polgármester ma reggel hivatalos ügyben Budapestre utazott.

— **Küttüntetés.** *Ó Felsege Rónai Horváth Jenő* altábornagyot, az V. honvédkerület parancsnokát, a magyar tud. Akadémia tagját a Lipót rend lovágkeresztjével tüntette ki. A tudós, népszerű ker. parancsnok küttüntetése városszerte élénk örömet keltett.

— **Esküvő.** Dr. Kneifel Ferenc ügyvéd f. évi október hó 18-án d. é. fél 12 órakor tartja esküvőjét a szombathelyi székesegyházban. Horváth Janka kisasszonyal Horváth Ferenc igazgatótanító kedves leányával.

— **Eljegyzés.** Prósz Géza, az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet tisztviselője Bpsten eljegyezte Sziklay Irmust, Sziklay Béla budapesti polgári iskolai tanár s neje szül. Kubik Irma szép és kedves leányát.

— **Lauschmann Gyula dr. városunk multjának hangyaszörgalmu, ávatott gyűjtője mai számunkban egy 3-4 közelemnyre terjedő cikksorozatot kezdett meg, a melyben a szabadságharc végső szomorú akkordjait helyezi a valóság megvilágításába. A tudós szerző írásaira ez uton is felhívjuk olvasóink szíves figyelmét.**

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter dr. Mohár Jenő nagykiszárai kir. ügyészt a helybeli járásbíróvához bíróvá nevezte ki.

— **A tüdővészeselemek.** A minap közöltük Révy Ferenc drnak, a Sz. György kórház buzgó és fáradhatlan főorvosának lelkes felhívását, a mely a társadalom érdeklődését újra a tüdővészeselemek, a társadalom legszánandóbb szenvedőire hívja fel. A segítség sokkal közelebb van, mint a hogy hinnénk. Révy Ferenc dr. ugyanis egy pavilon felállítását óhajtaná, a mely kizárólag a tüdővészeselemek számára épülne s benne körülbelül 50 tüdővészese találna gondozásra. A terv megoldása lehető legegyszerűbb, a mennyiben a Szent György-kórház közvetlen közelében tágas üres

vizsgálódásnak, a Biblia szabad értelmezésének. Mondják, hogy talán sehol a világon annyi felekezet nincs, mint Amerikában. Valamennyi Krisztust, valjha vallásalapítójának. A katolikusoknál is akad itt-ott egy-egy in-dependens, független katolikus hitközség, a mikor a pap össze különbözött a püspökével és nagyobb hatás kedvéért az egész romai anyaszentegyházzal, magával rántott néhány száz hívót s külön egyházat képez. Ezek azonban a papjuk elmulásával maguk is megszűnnek. A protestánsoknál legalább háromszázra tehető a különböző iránylatok száma. Leghatalmasabbak közülük a methodisták és episcopálisok, a kik körülbelül az anglikánokkal volnának egyenlők. Kisebb nagyobb eltérés azonban bőven van közöttük. Sokan közülük erősen közelednek a romai egyházhoz. Nem egy protestáns templomban fordultam meg s bizony az első tekintetre csak az örök lámpa hiánya mutatta, hogy nem katolikus templomban vagyok. A beosztás, az oltár, sőt még a képek, különösen az üvegfestmények sem hiányoznak. Külső díszük, pompás, eredeti építkezésük pedig szinte párat ritkítja. Gyönyörű tornyokból épültek s a stílusnak oly sajátosságok szépségeit tükrözik vissza, a mely sokáig felelő figyelmünket.

(Folyt. köv.)

terület áll rendelkezésre, a mely fényűzőkkel van most beültetve és a kórházról is elegendő távolságban van, de mégis úgy, hogy a különálló kórház külön orvosától, apolo személyzetéről, szóval a teljesen önálló szervezetről nem kell gondoskodni. A tüdővészeselemek ezen külön osztályát kezelhetnék a Szent György kórház orvosai és apolói a kórház kibővített keretében. A hozzá szükséges költségek nagyrészt szintén megvan már, a mennyiben Grünfeld Jakab jó szive ugyanerre a célra 50 ezer koronát felajánlott már. Mi azt hisszük, hogy Révy Ferenc dr. szép terve rövid idő múlva meg fog valósulni a tüdővészeselemek háttárlal-hálájától kisérvé.

— **Halálkozás.** Pict Ignác nagybérlő, a Székesfehérvári Takarékpénztár igazgatósági tagja tegnapi hozasz szenvedés után, 80 éves korában elhunyt. Temetése holnap d. e. 10 órakor lesz a Jókai-utcából. Halálát nyolc gyermeke és kiterjedt rokonság gyászolja.

Ozv. Pongrácz Gyuláné, szül. Birkl Emilia f. hó 4 én élete 64-ik évében elhunyt. Vida Géza kárpitos. Vida Dezső főtanító öccse, 42 éves korában elhunyt. Temetése tegnapi volt a Csapó-utcai gyászszobából.

— **A vasutasok árvaínak.** Winkler Nándor vár. biz. tag. DV. fűtőházi főnök a következő nyilatkozatot küldte be hozzánk.

Tek. Szerkesztőség!

A sajtó hathatós támogatásának, a gyűjtő hölgyek nemes ügybuzgalmánának és a nagyközönség az ügy iránt tanúsított áldozatkészségének köszönhető, hogy a vasutasok árvaínak alapjára indított gyűjtés — amelynek elszámolását van szerencsém mellékelten beküldeni — valóban szép eredménnyel záródott.

Azért midőn a tek. Szerkesztőségnek támogatásért hálás köszönetet mondunk, egyben mély tisztelettel arra kérjük, hogy a n. é. közönségnek különösen a gyűjtés körül oly szép eredménnyel fáradozó hölgyeknek a székesfehérvári kerület leghálásabb köszönetét kifejezésre juttatni sziveskedjék.

Székesfehérvár, 1909. okt. 8.

Lukács Sándor, Winkler Nándor,
titkár, elnök,

A gyűjtés eredménye 3105 05 kor., melyből dr. Manndorf Géza báró orsz. gy. képviselő adománya 40 kor., Strasser Izidor adománya 20 kor., a kiosztott gyűjtőveken befolyt 346 05 kor., a perselyekben befolyt 2699 kor.

Örömmel közöljük e sorokat, örömmel konstatáljuk, hogy a vasutak árvaínak pártfogoló hölgyei h. c. sinos összeget gyűjtötték az elhagyott árvaik javára szívesen elismerjük a gyűjtők nagy érdemeit, fáradhatlan szorgalmát is, ámbar azt se felejtjük el, hogy nehéz napokat hoztak ránk, az adózó közönségre. De mindegy! szívesen adtuk, mert jó célra adtuk, az elhagyott árvaik felségelyezésére. S ezért mindenkit megjutalmaz a jó Isten!

— **Az adóhivatal áthelyezése.** Deár! Manó dívatárkereskedő kérelmet intézett a városhoz, hogy üzletét addig, míg a Kossuth-u. sarkán levő házát kiépített, a Szt. Ferencrendiek kolostorában levő városi javadalmi hivatal helyére helyezhesse át. Ennek ellenében biztosítja a várost arról, hogy a javadalmi hivatal részére megfelelő helyiséget bérel. A városi tanács foglalkozván a kérelemmel arra a megállapodásra jutott, hogy a kérelmet teljesíti azzal a kikötéssel, hogy Deák Manó a Szabadság-szobor költségeire 200 koronát tegyen le a városi pénztárára.

— **Football élet városunkban.** A Sz. T. C. fáradhatatlan fűtőballisták vasárnap a sóstói pályán a K. A. C. és a Déli Vasut S. K. csapattal hatos tornát rendeznek. Felhívjuk a közönség figyelmét e rendkívül izgalmas és élvezetesen nyújtó mérkőzésre, mert első eset, hogy városunkban hatos tornát rendeznek, hol az egyéni ügyesség, valamint a gyors cselekvés sokkal szemléletesebben tünik ki, mint 11-es csapatnál. Megjegyezzük, hogy Pesten a hatos torna a közönség legnagyobb élvezetét képezte mindig s 8-10000 ember nézte végig a Millenárius pályán e mérkőzéseket. A Sz. T. C. 3 csapattal, a K. A. C. szintén 3 csapattal, A D. V. S. K. pedig 2 csapattal áll ki a porondra. Személyijegy 20 fillér. Kezdet d. u. 3 órakor.

— **A színeszek.** Az idei szezon a mint értesültünk november 25 én kezdődik. Szakár! a társulata jelenleg Pápai Ártaját díadallal, a melyekhez az oroszlan részt Bihari Erzsike a társulat új primadonnájáá fűdítja.

— **Közyűlés.** A fejérmegyei közönség és körjegyzők egyesülete f. évi október 14-én, déli előtt 10 órakor a vármegyeház közgyűlési nagytermében évi rendes közgyűlést tartja. Jelzett napon d. e. 9 órakor a Latzkóvits-féle vendéglőben a közgyűlést megelőzőleg a választmány ülést tart.

— **Egy támadás.** A Székesfehérvári Hírlap legutolsó számában meglehetősen éleshangú támadást intézett a helybeli növéndékpapság ellen, azt állítván, hogy az október 6-ki gyásznepélyen teleten részt nem vett és a delutáni szoborleplezési ünnepélyre se ment el. Végül ezt a megjegyzést teszi:

Résznokról még csak annyit jegyzünk meg, hogy nemcsak e valóban különös jelenéség fölött botránkozunk meg, de sőt azt vártuk volna, hogy a növéndékpapság a déllötti gyászmisén is résztvesz, a gyászmisét végző esperesplebánosnak asszisztál, hisz a hazafias érzést a szívekbe oltani nem bűn.

Megjegyezzünk mindenezekre a következő:

A keddi déllötti és delutáni ünnepélyt a mi véleményünk szerint 6-7000 ember vehetett részt — tehát Fehérvár lakói közül legalább 25 ezer ember nem: Csodáljuk, hogy a 25 ezer ember közül igen tisztelt laptársunk mégis csak abban az egypár szem kispapban talál kifogásolni valót, holott nagyjot sok üzlet nem volt zárva és igen magas állású uriemberet is láttunk, a kik a díszmenet mellett elhaladtak, de abban résztvenni semmi szándékuk nem volt. Ez az egyik. A másik az, a mit a leghatározottabban visszautasítanánk, ha t. laptársunk a gyásznepélyeken való részt nem vevésért a növéndékpapok hazafiaságát vonná kétségbe. Azt hisszük, hogy fejérmegyei kath. papság se a multban, se a jelenben nem szolgált rá, hogy ezt a megbélyegző vádat a homlokára üsse s mi reméljük, hogy a jövőben sem lesz hazafiatlan, még ha az október 6-ki gyásznepélyt távol maradt volna is. Pl. mi sem mernénk a világról sem hazafiatlanság-vádjalval illetni t. laptársunk szerkesztőjét ha pl. az október 6-iki gyásznepélyen részt nem vett volna, mert ugyebár otthon is imádkozhatott volna az aradi 13 jelké udvéért. Egyébként sziveskedjék tudomásul venni, hogy a papnövéndékek testülete a szeminariumi nevelés régi teóriája alapján semmiféle nyilvános ünnepélyen, még, a kath. kör nyilvános ünnepélyein se szokott résztvenni, ámbar egy-két év múlva a nyilvános éleiben vezelő szerepre leszen hívva. Ezért-ne méltóztatásait nekik rossz néven venni, ha esetleg valamelyik hazafias ünnepélyről hiányoznak. A mi az asszisztálást illeti, ez a vád akkor volna indokolt, ha a belvárosi plebánus úr apát, vagy prépost volna. Mint egyszerű plebánus csak a kettős asszisztenciát szokta igénybe venni. Ezt így szokták. Végül csak ezt a kis tévedést akarjuk még korrigálni, hogy a kispapok nem voltak jelen a szoborleplezési ünnepélyen. Bocsánat! bizony ott voltak. Méltóztatassék erre nézve Zavaros Aladár alkarpitány urat megkérdezn, a ki maga volt szíves őket a kordonon, áthocsátani. Az igaz, hogy nem a testületek és előkelőségek, közt foglaltak helyet, mert ők még szerény kispapok, de ott voltak s szívvel-lélekkel résztvettek a magasztos, szép, hazafias ünnepélyen. Reméljük, sőt kérjük, hogy mindazok alapján tisztelt laptársunk igazságot fog szolgaltatni derék kispapjainkunk a sötét vád ellenében.

— **Déli Vasutasok gyűlése.** A Déli Vasut munkásai október 10 én nagy tanácskozásra gyűlnek össze Székesfehérváron. A felállítandó nyugbérpénztárról fognak tanácskozni. A Déli Vasut igazgatósága a munkásokkal kötött kollektív szerződésben a jövő év elejére ígerte meg a nyugbérpénztár felállítását. A munkások most azért gyülekeznek össze, hogy egy, bizottság útján az előkészületekről érdeklődjenek s miután orias horderejű szervezet felállításánál elsősorban rájuk az ő jövőjükön van szó, az előkészítési munkálataiban is szerepet kérjenek. A gyűlés, igen népszerűnek ígérkezik.

Rablók a temetőben. Szinte hihetetlen rablási historia hírt, halljuk, amely állítólag a Felámadási temető sírhantjai közl történt. Hári Jánosné helybéli művirágkészítő (Fapiac) este felé koszorút vitt ki a temetőbe, hogy ott egyik kedves halottja sírján elhelyezze. Ott imádkozgatott a sírnál, amidőn a kápolna mögött hirtelen két ismeretlen alak, egy csavargó kinézésű férfi és egy nő ugrott elő s egyenesen Háriénak rohanva fojtogatni kezdték és lehetetlenné tették menekülését és segítségkérését. A két torzonborz alak az est leplebe burkolózva rablási szándékából féltelmítette meg a 60 éves nőt, aki kezei közt teljesen tehetetlen volt. Kitépték a haját, elvették erszényét, amelyben szerencsére alig néhány hatos volt, leszedték ruháit, lehúzták az újján levő arany gyűrűt s a szegény asszonyt így megkötözve, aztán a kápolna mögött levő bokrokban eltűntek. A temető közelében senki nem lévén, a rablók minden beavatkozás nélkül hajhatták végre galád tettüket. A szerencsétlen asszony a rablók ellátározása után magához tért s erejét megfeszítve bement a sorompósékhöz, akik elláták ruháit és kocsin fapiaci lakására szállították. De a dologban a legérdekesebb, hogy a rablásról sem a rendőrség, sem a temetőőrök nem tudnak.

Szapiroalmi és divatlapok bármely nyelven eredeti árakon kaphatók, Klöcker Péter cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Székesfehérváron.

Súlyos baleset a vasúti állomáson. F. hó 8-án reggel a Mann-féle téglagyár vidékre leendő továbbítás végett téglát fuvaroztatott a teherpályaudvarnak az u. n. műhely vagy csónakvágányán vesztéglő teheráru kocsihoz, ahol Fister Ferenc 14 éves fia mint téglalera-ko napszámos volt alkalmazásban. A téglák szállítására szánt teherkocsit, hogy a téglát fuvarozó kocsikkal melléje állhassanak, tovább kellett löknie. Ezt a kocsit a munkások meg is indították és a kocsi mozgása közben történt, hogy Fister Ferenc két teherkocsi ütközése közé került, és életveszélyesen megsérült. A fiut nyomban a szent György közkházba szállították. A megindított vizsgálat szerint a fiu saját vigyázatlanságából került az ütközők közé. Felépüléséhez kevés a remény.

A LEGMAKACSABB KÖHÖGÉS

úgy fiataloknál, mint öregeknél, valamint egyéb mellbántalmak, gyorsan megenyhülnek a

Scott-féle csukamájolaj Emulsió

Az Emulsió valószínűleg a SCOTT-féle májolaj emulsióval készült. A baloldali képen látható a Scott-féle emulsió készítésének vázlatos rajza.

által. Néhány kevés adag teljes meglepédesére fogja ezt ennek is belbizonyítani!

A SCOTT-féle EMULSIÓ

utólérhetetlen hatása alkatrészeinek világírt tisztaságán és erején alapszik, és a SCOTT-féle tökéletesített eljárás által a leggyengébb gyomorra nézve is megemészthető vétetetik.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiválóbb.
Egy eredeti üveg ára 2 k. 50 fillér.
Kapható minden gyógyszerárban.

A pisztoly. Érdekes könnyelműség foglalkoztatta ma d. e. a törvényszéket. Virág István jánosfutási kanász játszani adta a pisztolyát Kék Mihály 14 éves pusztai subancnak és társainak. A derék kamaszok gyutacsot tettek a pisztolyra előbb próbálgatták az elstűtést, de a mikor sehoggy sem akart sikerülni, egy kódarabball addig ütögették, míg a rossz masina elstűt, illetőleg, mint egy idült srnapel szétvetődött és Kék Miska balkezéről elhordta a mutató ujját. A Miska gyereit sejnálta a bökújjának elvesztését, panasza, mént s a bíróság el is ítélte Virág István gondatlanságából okozott súlyos testi sértésért 4 napi fogházra és 10 kor. pénzbüntetésre, a melynek végrehajtását azonban büntetőtörvénykönyv új szabálya alapján egyelőre felfüggesztette.

Sziveség. Szabó József Ercsihez tartozó Góbbjárás-pusztai legény egy lakodalmas menetet látott elhaladni a pusztán keresztül. A menet végén néhány legény egy hatalmas üveg-ből bort iszogatót, amit Szabó József is megkívánt, miért is odament a legényekhez és felszólította őket, hogy őt is kínálják meg. Azok meg is kínálták, de nem borral, hanem a menet vőfőlye Oláh Mihály a kezében levő fűtykóssal úgy megverte a Szegény Szabó Józsefet, hogy az súlyos sérüléseket szenvedett. A goromba Oláh Miskát feljelentették.

Takarékúthely különlegességek, valódi dr. Meidinger kályhák, vas és rézbutorok, gyermekágyak és kocsik nagy választékban. Márkus Simon Fia lakatosnál Jókai-utca 16.

VIDA ELEK kárpitos és díszítő, Székesfehérvár, Megyeház épülete. Teljes felöltség mellett csakis elsőrendű munkák.

Rövid hírek.

Megint az újbor. Velencén folyó hó 7-én Szási József lement a pincébe, hogy bort hozzon fel. Felesége sokáig várta, végre elunva a várakozást, lement érte. Az asszony szédülést érzett s még idejekorán kimenekült a gyilkos levegőből. Segítségért kiabált, hogy mentessék meg az urát. Két férfi nagy nehezen kihozta az öreget, de már halva volt.

Dohány csempész. Hibácska György rácalmási csősz egyik urodalmából 25 kgr. leveles dohányt csempészett. A fináncok rajta csípték és feljelentették.

Ne bántsá a másét! Nyulpecsenyére fáj a foga Dipold György kálozi lakosnak, azonban nem levén fegyvere, amivel egy nyuszt le-puffantatható volna. De szerzett magának, még pedig olyformán, hogy Radnich Imre plebános prészházából egy Lancaster-fegyvert az ablakon keresztül kiemelt. A dolog a csendőrök fülébe jutott, akik Dipold Györgyöt lopás címén feljelentették.

Orvadász. Subert Lajos földmives a csákvári határban nyulra vadászgatott. Csak az volt a baj, hogy a csendőrök épen arra jártak és kérték a vadászjegyét. Vadászjegye nem levén s ennek következtében Subert Lajost a törvényszék elé állítják.

Megszűnt. Baracska megszűnt a vörheny, az iskola megnyitását elrendeltette az alispán.

A móri vásáron. Takács Antalné, Mórhoz tartozó felsődoboz lakos a móri vásáron Nemes József helybéli lakos cipőszatórából ferdeuton egy pár cipőt kerített magának feljelentették.

Elűnt a kocsí. Kovács István erdi lakos a korcsmaudvarra beállított egy vadonatúj zöld kocsit. Reggelig a korcsmaudvarán sokan megfordultak s a sürgős-forgás közt el emelték Kovács kocsiját, amelynek értéke 150 korona volt. A feljelentésre nyomozást indítottak a csendőrök, azonban még eddig eredménytelenül.

A főhadnagy szolgálja. A napokban a 12. dzsídás ezred Budapestről a helybéli állomásra tartott. Utközben a csapat Martonvásárra tért éj-jeli nyugovóra s a többek közt Koppel József gazda házában egy tisztet szállásoltak el. A tiszt szolga katoná tempó szerint alaposan megvámolta a házat. Több értékes holmit emelt el. Feljelentették.

Duhaj regruták. Bandát Ferenc, Vadász József és Csóri József helybéli regruták 7-én délután mielőtt bevonultak a kaszárnyába az Alsókirály soron Mihályi Józsefet és ennek fiát Jánost sörös üvegekkel csupa virtuskodásból fejbeverték. A duhaj legények ellen megindították az eljárást.

Verekezés. Pusztavámon folyó hó 3-án Rieder Ignác és Persch Ferenc móri lakosok, akik barátságos üdvözlés helyett összeverekedtek és Persch Ferenc sebekésével megszurta Rieder Ignácot a homlokán. A móri járásbírótság előt folytatják az ügyet.

Csilókra magyar! Szilágyi József és Hegyi István pázmándi lakosok a múlt vasárnap a korcsma előtt birkóztak egymással s e birkózásuk hamarosan verekezésé fajult. Hegyinek a bátyja is segítségére ment s a két Hegyi csunyan helybenhagyta Szilágyit. Szilágyi följelentést tett a Hegyiek ellen.

Megszökött Erdélyi József szolgálóházai

53 vasúti öreket 23 éves felesége s magával vitte az urának 200 kor értékű apróságait. A csendőrök a menyecskét keresik.

Pincszerről ment hazafelé Kecskés András és Akli József, mindkettő váli lakos s részegségevel insultáltak az utjokba akadt Nagy Ferencet. Ez mindkettőt beledobta az árókba, sőt a szájaszkodó Kecskést egy darab téglával fejedobta. Negyot feljelentették.

Szerkesztői üzenet

P. G. F. címe a következő Rev. Francis Gross, Perth Amboy (New Jersey)

R. Laptársunk téved, a rátóti prépostság évi jövedelme nem több 8000 koronánál. Ezt a legautentikusabb forrásból tudjuk. Az egyházi javadalmakat bevett szokás kétszeres-háromszorosra taksálni.

Székesfehérvár szab. kir. város árvaszéktője
2926|1909. száma.

Arverési hirdetmény.

Székesfehérvár szab. kir. város árvaszéke Almássy János és érdektársai tulajdonát képező:

1. Székesfehérvári 5857. számú telekkönyvi betétben A. I. 1. 2. 1255 és 1256. hrszám alatt felvett 418 □-öl területű kertnek a tóvárosban 710 □-öl területű Széchenyi-utcai háznak és udvarnak 25000 korona kikiáltási árban.

2. Ugyanazon telekkönyvi betétben. A. II. 1. sor 5653. hrszám alatt felvett 1 hold 811 □-öl területű szélsőhegyi szőlőnek termés nélkül és A. II. 2. sor 5654 hrszám alatt felvett 96 □-öl területű lakóháznak és udvarnak 5000 korona kikiáltási árban.

3. Ugyanazon telekkönyvi betétben. A. III. 1. 2. sor 5906. 5907. hrszám alatt felvett és a folyó évi szeptember hó 13-án kiállított s gyámhatóságilag jóváhagyott vázrajz szerinti eldarabolás folytán előállott 5906/1. hrszámú, 1592 □-öl területű hájték nélküli felsőhegyi szőlőnek termés nélkül 2000 korona kikiáltási árban és az 5906/2. hrsz. 1852 □-öl területű felsőhegyi szőlőnek termés nélkül, ugy az 5907. hrsz. 148 □-öl területű prészház és pincének, 7000 korona kikiáltási árban gyámhatóság önkéntes árverésen leendő eladását a 2926 ársv. 1909. számú vég-határozatában elrendelte.

Az árverés megtartására határidőül 1909. évi október hó 13-ik napjának délelőtti 9 óráját az árvaszék hivatalos helyiségében (Szögyényi M.-utca 1. sz. I. em.) kitűzi.

A fentjelzett ingatlanok a megállapított kikiáltási áron alul el nem adatnak.

Árverezni szándékozók tartoznak az árverező ingatlank kikiáltási árának 10%-át készpénzben a kiküldött árvaszéki ülnök kezéhez letenni.

Vevő köteles a megvett ingatlan vételárát 3 egyenlő részben megfizetni és pedig: 1-ső részletet az árverés eredményéhez képest megköthető adás-vevési szerződés gyámhatósági jóváhagyásáig számított 15 nap alatt, 2. részletet ugyanazon időtől számított 2 hónap alatt, a 3-ik részlet, melyben a bánatpénz kamat nélkül be-számítandó, ugyanazon időtől számított 6 %-os kamatokkal gyámpénzterába befizetni.

A mennyiben vevő vételár befizetését elmulasztaná, bánatpénzét elveszíti.

A vevők tartoznak a megvett ingatlanokra vonatkozólag köthető adás-vevési szerződéseket az árverés gyámhatósági jóváhagyásától számított 15 nap alatt az árvaszéknél bemutatni.

A szerződés készítésével és a tulajdonjog átírásával felmerülő költségek, valamint a ki-rovandó illeték vevőket terhelik.

Vevők a megvett ingatlanok birtokába a gyámhatósági jóváhagyáskor lépnek, amely időtől fogva őket illeti a haszon, de ezidőtől tartoznak az adókat a hegyköltéssel együtt viselni, ellenben a feldarabolás folytán előállott ingatlan, tej-lekkönyvi kinttetésével felmerülő költségek-eladók tartoznak viselni.

Székesfehérvár, szab. kir. város árvaszéke-nek, 1909. évi szept. 22-ikén tartott üléséből.

Dr. Saára Gyula,
árvaszéki elnök.

Székesfehérvári utmutató.

Fűszer:

FLITS PÁL FIA
fűszer és csemege üzlete
Nádor-utca 4.

SZIGETHY TESTVÉREK
közvetlen kávébehozatala és
fűszer csemege kereskedők
Kossuth-utca.

IFJ. TÓGLGYULA
festék és cement
főraktára.
Városház-tér 1 sz.

**Keresztény
fogyasz. szövetkezet**
Szőgyény Marich-utca.
Fiók üzlet Zámoly-utca.

BRUZZA GYÖZŐ
fűszer, festék és liszt ke-
reskedő
Széchenyi-utca 58 sz.

HERMANN MIHÁLY
fűszer és liszt keres-
kedő
Tobak-utca 2 sz.

IFJ. GRÜNSCHNEK JÁNOS
fűszer, liszt, vegyeskeres-
kedése
Székesfehérvár, Halász-utca 1.

KÜMMEL KÁROLY
csemege, fűszer és liszt
kereskedő
Rákóczi-utca 7 sz.

Noszkó Horváth Gyula
fűszer, liszt és borkereskedő
Halász-utca 10 sz.

Hus:

FLEISCHER MÓR
mészáros mester
iskola-utca
Marhahus.
1 kgr. l. r. loveshus 26 kr.
" " " " " 24 " "
" " " " " 24 " "
" " " " " 28 " "
" " " " " 34 " "
" " " " " 30 " "

ASZTALOS GYULA
hus, szalonna, zsír és egyéb
hentes áru üzlete
iskola-utca 6 sz.

HAMMER IGNÁCZ
hus, szalonna, zsír és egyéb
hentes áru üzlete
Üzlet: Palotai-utca 24
napi piac: Szőgyény
Marich-utca.

Cukrász:

BINDER GYULA
Városház-tér 5 sz.

Sütők:

CSERNYAY VILMOS
sütődeje, naponta friss
Graham kenyér kapható.
Palotai-utca 18 sz.

MOHAI FERENCZ
sütődeje naponta friss
sütemény kapható
Simor-utca 33 sz.

Divat:

Keresztes Zsigmond
divat áruháza
Városház-tér.

Knazovitzky Béla
kamarai szállító, kalap, cipő,
úri és női divat különleges-
ségek nagy raktára. Szabott
árak.
Nádor-utca.

FALVAY FERENCZ
úri és női divat
Kossuth-utca.

KOVÁTS ANTAL
úri és női divat
Városház-tér.

ALMÁSSY ISTVÁN
férfi divat üzlete
Városház-tér.

VARGA ISTVÁN
női szabó műterme
Nádor-utca 7 sz.

ORSZÁGH IMRE
női szabó
Kossuth-utca 12 sz.

**Singer Co. varrógép
részvénytársaság**
ajánlja eredeti varrógépeit
Bognár u. 2 sz.

Rehorska Vilmos
műfesto és vegytisztító
intézet
Üzlet: Háltér 1.
Telep: Tobak-utca 21 sz.

NOLL NÁNDOR
műfesto és vegytisztító
intézet
Városház-tér

PAPP KÁROLY
utóda Szlatkovszky József
műselyem festő vegytisztító
intézet
Üzlet: Városház-tér 5 sz.
Telep: Palotai-utca.

AUERBACH JÓZSEF
mosó intézete
Jókai-utca 10 sz.

NAGY IGNÁCZ
mosó intézete
Lakatos-utca 10 sz.

Férfiszabók:

KISS ANTAL
Kossuth-utca 4 sz.

FAZEKAS LAJOS
Kossuth-utca 13 sz.

WEIHINGER LAJOS
Kossuth-utca 18 sz.

Bognár és Kristóf
polgári és papi szabók
Rákóczi-utca 2 sz.

Cipészek:

HÁRY GYULA
anatómiai cipész üzlete
Budai-ut 28 sz.

KOVÁTS JÓZSEF
Kossuth-utca 5 sz.

NÉMETH SÁNDOR
Kossuth-utca 4 sz.

POLLÁK REZSŐ
férfi és női cipész
Nádor-utca 7.

RÉDEI GÉZA
Kossuth-utca 15 sz.

Sándorovits testvérek
úri és női cipészek
Sas-utca.

VIRÁGH I. FERENCZ
Simor-utca 2 sz.
úri és női cipész.
Saját készítményű cipő
raktár.
Megrendelések pontosan
csizkoltatnak.

Kalapos:

DITTRICH EDE
férfi kalap üzlete
Szőgyény Marich-utca

Fürdő:

ÁRPÁD-FÜRDŐ
Kossuth-utca.

Különfélék:

PETE GYULA
fényképész
Várkör-ut 28 sz.

KLÖKNER PÉTER
cs. és kir. udvari könyv,
zenemű, papír és fényké-
pező cikkek kereskedése.
Nádor-utca.

KUBIK LŐRINCZ
könyv és papírkereskedő
és könyvkötészete
Nádor-utca.

HEILMAN SÁNDOR
könyvkötészete
Szent Imre-utca 1.

HEIN MÁRTON
hangszerkészítő
Kossuth-utca 2 sz.

Schnetzer Nándor
üveg, porcz. épület üveges
Szőgyény Marich-utca 5 sz.

PAPP LÁSZLÓ
vaskereskedő
Szőgyény Marich-utca 1.

KNAZOVITZKY ELEMÉR
vaskereskedő
Nádor-utca.

PAPP SÁNDOR
szij és nyereg gyártó
Nádor-utca.

IZINGER KÁROLY
szijgyártó
Bank-utca

KÜMMEL BÉLA
mű és kereskedelmi
kertiészete
Kossuth-utca.
Telep: Kert-utca.

IFJ. LERF FERENCZ
mű és kereskedelmi kertész
Palotai-utca.

Nendarrh Lipotné és társa
órák és ókszerész
Nádor-utca.

BAKOS JÓZSEF
kádármester
Malom-utca 6 sz.

BOHN ALAJOS
kefekötő
Bank-utca 6 sz.

PERCZ IMRE
esztergályos
Simor-utca 27 sz.

KOVÁCS GYÖRGY
kocsigyártó
Fazekas-utca.

GERVEIN MIHÁLY
kovácsmester.
Készít mindennemű új és
divatos kocsikat.
Vörösmarty-tér 1.

KÖNIG KÁROLY
készműves és kőszörüs
Városház-tér.

KÖNIG JÓZSEF
készműves és kőszörüs
Kossuth-utca 7.

**Vendéglők és
kávéházak:**

BARNAI IGNÁCZ
Magyar Királyhoz címzett
kávéháza és szállodája
Nádor-utca.

FEKETE GÉZA
„Othon kávéház“
Mozi.
Kossuth-utca 17 sz.

Özv. Emhecht Gyuláné
Drócher féle sürcsarnoka
Bank-utca 1 sz.

RÉDEI VILMOS
Vörösmarty kör
vendéglő tulajdonosa
Kossuth-utca.

GÁRDOS ZSIGMOND
„Korzó kávéház“
Nádor-utca.

HEGYI JÓZSEF
Szinházi sürcsarnok
Nádor-utca.

IFJ. HÉJJ IMRE
Arany Ponty
vendéglős
Háltér 3 sz.

IFJ. HÉJJ FERENCZ
kálozi vendéglős
Tolnai-utca 2 sz.

HORVÁTH MIHÁLY
vendéglője kitűnő borok s
pontos kiszolgálás
Tobak-utca 7 sz.

KUNTLER JÓZSEF
beszálló vendéglős
Palotai-utca 33 sz.

VINKÓCZY KÁROLY
beszálló vendéglős
Vásár-tér 36 sz.

Építők:

SZABÓ JÓZSEF
építési irodája
Várkör-ut 43 sz.

JÁMBOR ISTVÁN
kőműves és ácsmester
Vásár-tér 22.

Vanka Testvérek
ácsmesterek
Palotai-utca 71 sz.

**Keszantner és Pintér
testvérek**
építési vállalkozók
Felsőkirálysor 49 sz.

STREIT JÓZSEF
ácsmester
Palotai-utca 57-59 sz.

KISS KÁROLY
építési irodája
Szömörce-utca 10.

Ifj. Stoszka Ferenc
okl. kőműves mester és
építési vállalkozó
Szömörce-utca 2 sz.

MARCO DEMARKO
beton és mozaik készítő
Kert-utca 7 sz.

PEHAKKER ANDRÁS
építési vállalkozó
Csonka u. 9 sz.

Asztalosok:

NAGY JÓZSEF
épület asztalos
Széchenyi-utca 24 sz.

NYÁRY GYÖRGY
kamarai szállító
épület és mű asztalos
Felsőkirálysor.

FÜSTÉR LAJOS
mű asztalos
Megyeház-utca 15 sz.

KUTI MÁRTON
épület és butor asztalos
József-utca 2.

TOMAN JÁNOS
mű butor és épület
asztalos
Háltér 19 sz.

BODA GYULA
épület és butor asztalos
Lövőde-utca 12 sz.

GERBÁN ISTVÁN
kárpitós
Jókai-utca 4 sz.

Lakatosok:

ZILAY GYULA
mű és épület lakatos
Bástya-utca 8.

KILI JÁNOS
épület és műlakatos
Ősz-utca 21 sz.

WELTZEL LAJOS
épület, gép és vízvezeték
szerelő
Vásár-tér 5 sz.

KOVÁTS JÁNOS
géplakatos műhelye
Háltér 9 sz.

Festők:

GERLITS JÓZSEF és FIA
szóbafejtő és mázoló
Jókai-utca 2 sz.

Schmütz László
cim-, szóbafejtő és
mázoló
Vásár-tér 17 sz.

GÜNSBERGER KÁROLY
cim és szóbafejtő
Háltér 9 sz.

GUTMANN L. és FIA
szoba, cim-cimer és fanemű-
festő.
lakik Kégy György-utca 7.

Temetkezés:

HERMANN KÁROLY
és társa
„Kegelet“ temetkezési
vállalat
Kossuth-utca